

KONKURENCES PADOME

Elizabetes ielā 41/43, Rīgā, LV-1010 ♦ Tālrunis 7282865 ♦ Fakss 7242141

L Ē M U M S

Rīgā

2002.gada 5.jūnijā

Nr. 30
(Prot.Nr.21, 3.§)

Par lietas izpētes izbeigšanu

Lieta Nr.119/02/05/03

Par Latvijas - Vācijas kopuzņēmuma SIA "Eversmeyer industriālais serviss" 12.03.2002. iesniegumu

Konkurences padome 12.03.2002. (ienākošais Nr. 119) saņēma SIA "Eversmeyer industriālais serviss" (turpmāk - Iesniedzējs) 11.03.2002. iesniegumu, kurā Iesniedzējs ir norādījis uz iespējamiem Konkurences likuma normu pārkāpumiem a/s "Latvijas Gāze" (turpmāk - LG) darbībā, kas izpaudusies aicinājumā lietotājiem pārslēgt līgumu par gāzes vadu un (vai) aparatūras tehnisko apkopi un brīdinājumā pārtraukt gāzes padevi šāda līguma nepārslēgšanas gadījumā.

Iesniedzējs uzskata, ka LG, draudot pārtraukt dabasgāzes piegādi lietotājiem, piespiež tos slēgt līgumus par tehnisko apkopi ar LG. Tādejādi LG ļaunprātīgi izmantojot dominējošo stāvokli dabasgāzes piegādes tirgū.

Konkurences padome, pamatojoties uz Ministru kabineta 13.06.1995. noteikumiem Nr.154 "Administratīvo aktu procesa noteikumi" 59.pantu, 10.04.2002. sēdē nolēma pagarināt SIA "Eversmeyer industriālais serviss" iesnieguma izskatīšanas termiņu uz sešiem mēnešiem.

Izvērtējot iesniegumā ietvertu un papildus iegūto informāciju, Konkurences padome

k o n s t a t ē j a:

1. LG ir akciju sabiedrība, kas reģistrēta LR Uzņēmumu reģistrā 22.03.1991. ar Nr. 000300064. Energoapgādes regulēšanas padome ir izsniegusi LG licenci Nr. 32001 ekskluzīvai dabasgāzes pārvadei un licenci Nr. 33001 ekskluzīvai dabasgāzes sadalei visā Latvijas teritorijā uz laiku no 11.02.1997. līdz 10.02.2017., t.i., uz 20 gadiem. Licence Nr. E34001 dabasgāzes realizācijai Latvijas teritorijā uz laiku no 11.02.2002. līdz 10.02.2007. ir izsniegta Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijā un nepiešķir LG ekskluzīvas tiesības šajā darbības veidā. Latvijā LG atrodas dominējošā stāvoklī dabasgāzes pārvadē, sadalē un realizācijā.

2. Latvijā uzņēmējdarbību veic vairāki uzņēmumi, kuri nodarbojas ar gāzes aparatūras un iekārtu ražošanu un izplatīšanu, tajā skaitā arī Iesniedzējs. Divas lielākās firmas, kas aizņem būtisku tirgus daļu - SIA "Viessmann" un SIA "Robert Bosch" (izplata "Junkers" gāzes apkures katlus) apmāca apkalpot to izplatāmo produkciju un sertificē LG darbiniekus un citu uzņēmumu darbiniekus (15.05.2002. dienesta ziņojums par tikšanos ar LG pārstāvjiem). LG tehniskās apkopes pakalpojumus veic gāzes remota atslēdznieki, kuri tiek apmācīti gāzes iekārtu drošības noteikumos LG mācību centrā. LG mācību centrs piedāvā arī citu uzņēmumu darbiniekiem iziet apmācības kursus un pēc to veiksmīgas nokārtošanas saņemt sertifikātu. Fiziskajām personām sertifikātus ir iespējams saņemt pie iekārtu ražotājiem vai to pārstāvjiem, kā arī LG Mācību centrā, nokārtojot eksāmenu "Drošības noteikumi gāzes saimniecībā". Tātad, dabasgāzes lietotāju gāzes apgādes sistēmu, iekārtu, agregātu, aparātu u.c. ierīču tehniskās apkopes pakalpojumu tirgū, bez LG, uzņēmējdarbību veic vēl virkne citu uzņēmējsabiedrību.

3. Konkrētais tirgus, kurā tiek izvērtēta Konkurences likuma normu ievērošana, ir dabasgāzes lietotāju gāzes apgādes sistēmu, iekārtu, agregātu, aparātu u.c. ierīču tehniskās apkopes pakalpojumu tirgus Latvijas teritorijā. Šo tirgu var uzskatīt par dabasgāzes realizācijas tirgus lejupejošo tirgu.

4. Laikā no 2002. gada janvāra līdz aprīlim LG saviem klientiem - dabasgāzes lietotājiem izsniedza tipveida uzaicinājumus pārslēgt līgumus par gāzes vadu un (vai) aparatūras apkopi, brīdinot, ka gadījumā, ja līgums netiks noslēgts, dabasgāzes padeve tiks pārtraukta bez brīdinājuma atbilstoši Ministru kabineta 20.01.1998. noteikumiem Nr. 23 "Gāzes piegādes un lietošanas noteikumi" (Noteikumi). Līdzīgas prasības tika izvirzītas arī personām, kas vēlējas pieslēgties gāzes padevei. Šāda satura uzaicinājumi tika izsniegti 59 lietotājiem. Minētās darbības varēja novest pie tā, ka LG, kurai ir licencēs noteiktās ekskluzīvās tiesības dabasgāzes pārvadē un sadalē, kļūst arī par vienīgo tirgus dalībnieku dabasgāzes lietotāju gāzes apgādes sistēmu, iekārtu,

agregātu, aparātu u.c. ierīču tehniskās apkopes pakalpojumu tirgū Latvijas teritorijā.

5. Konkurences likuma 13. pants nosaka, ka "Jebkuram tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ir aizliegts jebkādā veidā ļaunprātīgi to izmantot Latvijas teritorijā." Saskaņā ar minētā panta 3. punktu dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties arī kā "tādu noteikumu izvirzīšana, kuri darbības slēgšanu, grozīšanu vai izbeigšanu ar citu tirgus dalībnieku padara atkarīgu no tā, vai šis tirgus dalībnieks uzņemas papildus saistības, kuras pēc būtības un pēc komerciālā lietojuma neattiecas uz konkrēto darbību". Tādējādi LG darbībās ir saskatāmas Konkurences likuma 13. panta 3. punktā minētā aizlieguma pārkāpuma pazīmes, jo līguma par dabasgāzes piegādi noslēgšana un izpilde tiek saistīta ar līguma par dabasgāzes lietotāju gāzes apgādes sistēmu, iekārtu, agregātu, aparātu u.c. ierīču tehniskās apkopes pakalpojumu veikšanu.

6. Saskaņā ar Enerģētikas likuma 45. pantu dabasgāzes sadales operators, t.i., LG ir atbildīgs par enerģijas lietotāju īpašumā, valdījumā vai lietošanā esošo gāzes izmantošanas iekārtu tehniskās apkalpes un apkopes pakalpojumu sniegšanu enerģijas lietotājiem. Tajā pašā laikā saskaņā ar Noteikumu 4. punktu, līgumā par gāzes piegādi pēc pušu vienošanās var tikt iekļauti papildu nosacījumi, kā arī var tikt noslēgts atsevišķs līgums par gāzes apgādes sistēmas tehnisko apkopi. Noteikumu 59.1. apakšpunktā noteikts, ka Lietotāja pienākums ir uzturēt tehniskajā kārtībā lietotāja gāzes apgādes sistēmu, gāzes iekārtas un aparatūru un nodrošināt to tehnisko apkopi. Atbilstoši Noteikumu 63. punktu piegādātājs ir tiesīgs nekavējoties pārtraukt gāzes padevi, ja Lietotājs nenodrošina savas gāzes apgādes sistēmas tehnisko apkopi un drošības tehnikas noteikumu izpildi.

7. Ievērojot zināmu neatbilstību minētajos normatīvajos aktos, LG jau 2001. gada septembrī griezās LR Saeimas Juridiskajā birojā un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijā (SPRK) ar lūgumu sniegt skaidrojumu Enerģētikas likuma 45. panta praktiskai piemērošanai. Saeimas Juridiskais birojs (06.11.2001. Nr. 12/17-693) atzina, ka likuma normas praktiskās piemērošanas problēmas ir pietiekams pamats, lai likumdevējs izvērtētu attiecīgo normu un nepieciešamības gadījumā izdarītu attiecīgus grozījumus. SPRK savā atbildē (15.10.2001. Nr. 2/56) norādīja, ka Enerģētikas likuma 45. panta normu īstenošanai LG pašai jānodrošina apkalpes un apkopes pakalpojumu sniegšana dabasgāzes lietotājiem vai jādelegē šis pienākums citai juridiskai personai, tai pašā laikā paliekot atbildīgai par sniegtā pakalpojuma kvalitāti. SPRK atzīmēja arī likuma 18. pantu, kurā ietvertās normas dod iespēju ēku un būvju īpašniekiem vai valdītājiem izvēlēties gāzes izmantošanas ierīču un iekārtu tehniskās apkalpes un apkopes pakalpojumu sniedzēju.

8. Lai izpildītu tai ar likumu noteikto pienākumu - uzņemties atbildību par lietotāja īpašumā, valdījumā vai lietojumā esošo gāzes izmantošanas ierīču un iekārtu tehniskās apkopes un apkopes pakalpojumu sniegšanu, kā arī ņemot vērā minēto ierīču un iekārtu bīstamību, LG 59 lietotājiem, kas ir rūpnieciskie patērētāji ar dabas gāzes patēriņu līdz 25 000 m³ gadā, izsniedza uzaicinājumus slēgt attiecīgus līgumus ar LG, tādējādi arī kontrolējot sniegtā pakalpojuma kvalitāti. Līdzīga kontrole nav iespējama, ja minēto pakalpojumu sniedz cita juridiskā persona (LG 25.04.2002. atbilde Konkurences padomes Birojam Nr. 01-7/640, saņemta 26.04.2002 ar Nr. 207).

9. No minētās LG sniegtās informācijas - lietotāju skaits, kas ir LG klienti - dabasgāzes patērētāji un tehniskās apkopes pakalpojumu saņēmēji:

1) gazificēti dzīvokļi- 41 2207, no tiem ar 72 noslēgti līgumi par tehnisko apkopi par summu Ls 3 322,5;

2) sīkie rūpnieciskie patērētāji (līdz 25 000 m³ gadā) - 2 228, no tiem ar 1 359 noslēgti līgumi par tehnisko apkopi par summu Ls 67 717,55;

3) lielie rūpnieciskie patērētāji (virs 25 000m³ gadā) - 1114, (LG nav sniegusi informāciju par noslēgto tehniskās apkopes līgumu skaitu).

1090 lietotāji ir atteikušies no līguma par tehnisko apkopi noslēgšanas vai pārslēgšanas.

No tiem 59 lietotājiem, kas saņēma uzaicinājumu slēgt apkopes līgumu ar LG, tikai četri ir noslēguši līgumus ar LG par gāzes vadu un aparatūras tehnisko apkopi - SIA "Pa Ceļam", SIA "Edman", SIA "Ema-2", SIA "Remeols" (ar LG noslēgti divi līgumi). Viens no lietotājiem - SIA "Prāna Ko" - ir atteicies slēgt līgumu ar LG par gāzes vadu un aparatūras tehnisko apkopi, par to informējot LG. Pārējie 54 lietotāji nav atbildējuši LG. Nevienam no šiem lietotājiem nav pārtraukta dabasgāzes piegāde.

10. Telefonsarunās ar Konkurences padomes amatpersonām SIA "Pa Ceļam", SIA "Edman", SIA "Ema-2" un SIA "Remeols" vadība puda neapmierinātību par to, ka ir netiešā veidā piespiesti noslēgt tehniskās apkopes līgumus ar LG (29.05.2002. dienesta ziņojums), kā arī par to, ka LG pārstāvji nav piedāvājuši citas alternatīvas un nav norādījuši uz to, ka lietotājs varētu brīvi izvēlēties arī kādu citu uzņēmējdarbību, kura sniedz gāzes vadu un aparatūras tehniskās apkopes pakalpojumus.

11. LG, atsaucoties uz Iesniedzēja rakstiski izteiktajiem iebildumiem par uzaicinājuma ultimātīvo raksturu, atzina, ka LG darbinieki nepareizi traktējuši Enerģētikas likuma normu, un grozīja tipveida uzaicinājuma saturu, iekļaujot tajā tikai brīdinājumu par to, ka gadījumā, ja ar LG netiks noslēgts līgums par tehnisko apkopi, gāzes vadu un (vai) aparatūras apkope pēc izsaukumiem netiks veikta. LG pārstāvji tikšanās laikā ar Konkurences padomes pārstāvjiem, informēja, ka minētajiem 59 lietotājiem, kuriem tika nosūtītas

tipveida pavadvēstules ar brīdinājumu par gāzes padeves pārtraukšanu līguma neslēgšanas gadījumā, līdz nākamai gāzes apgādes sistēmu tehniskai pārbaudei izsniegs jaunās tipveida pavadvēstules, kurā tiek izteikts brīdinājums “Ja līgums netiks noslēgts, gāzes vadu un (vai) aparatūras apkope pēc izsaukumiem netiks veikta”. Šādas tehniskās pārbaudes tiek veiktas divas reizes gadā.

12. Ar mērķi sakārtot likumdošanu gāzes apgādes sistēmu apkalpošanā un apkopē LG speciālisti izstrādāja un 09.04.2002. (Nr. 01.-7/542) iesniedza LR Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijā priekšlikumus Enerģētikas likuma grozījumiem, piedāvājot izslēgt 45. panta 4. punktu, kas nodrošinātu patērētāju tiesību ievērošanu brīvi izvēlēties pakalpojumu sniedzēju.

13. Konkurences padome iepazīnās ar vairākiem līgumiem par gāzes vadu un aparatūras tehnisko apkopi, kas noslēgti ar lietotājiem sākot no 2002. gada janvāra līdz aprīļa mēnesim (SIA “Pa Ceļam”, SIA “Remeols”, SIA “Edman”) un līgumu, kas noslēgts 1999. gadā (SIA “AGA”). Konkurences padomes rīcībā ir SIA “Pa Ceļam” un SIA “AGA” noslēgto līgumu kopijas. Līgumu nosacījumi ir vienādi visiem minētajiem lietotājiem. Noslēgtie līgumi par dabasgāzes piegādi un par gāzes vadu un (vai) aparatūras tehnisko apkopi ir dažādi līgumi, un LG nesaista abu veidu līgumus.

Ņemot vērā, ka:

1) LG atrodas dominējošā stāvoklī dabas gāzes pārvadē, sadalē un realizācijā;

2) LG darbībās, kas izpaudās kā tipveida uzaicinājumu izsniegšana dabasgāzes lietotājiem pārslēgt līgumus par gāzes vadu un (vai) aparatūras apkopi, brīdinot, ka gadījumā, ja līgums netiks noslēgts, dabasgāzes padeve tiks pārtraukta bez brīdinājuma, nav saskatāmas ļaunprātības pazīmes, bet gan vēlēšanās izpildīt ar likumu uzlikto pienākumu - uzņemties atbildību par lietotāja gāzes ierīču un iekārtu tehnisko apkalpi un apkopi;

3) LG darbību cēlonis ir nesakārtotība gāzes apgādes sistēmu apkalpes un apkopes likumdošanā Latvijā;

4) LG uzaicinājumus izsniedza ierobežotā laika periodā un pārtrauca šīs darbības pēc gāzes ierīču un iekārtu izplatītāju izteiktajiem iebildumiem, kā arī grozīja uzaicinājuma saturu;

5) uzaicinājumi tika izsniegti nelielai lietotāju daļai (59 lietotājiem no 2228);

6) LG darbības būtiski neietekmēja konkurenci dabasgāzes lietotāju gāzes apgādes sistēmu, iekārtu, agregātu, aparātu u.c. ierīču tehniskās apkopes pakalpojumu tirgū Latvijā (no 59 izsniegtajiem uzaicinājumiem, līgumu noslēdza 4 lietotāji),

un saskaņā ar 04.10.2001. Konkurences likuma 1. panta 1. punktu, 8. panta pirmās daļas 2. punktu un 13. panta 3. punktu Konkurences padome

n o l ē m a:

izbeigt lietas Nr. 119/02/05/03 izpēti, jo a/s "Latvijas Gāze" darbībā nav konstatēts Konkurences likuma 13. panta 3. punkta pārkāpuma tiesiskais sastāvs.

Konkurences padomes lēmums ir pārsūdzams Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā viena mēneša laikā no dienas, kad ieinteresētā persona uzzināja vai tai vajadzēja uzzināt par pieņemto lēmumu saskaņā ar 04.10.2001. Konkurences likuma 8. panta otro daļu, LR Civilprocesa likuma Pārejas noteikumu 1.punktu un Civilprocesa kodeksa 24.-A nodaļu.

Priekšsēdētājs

P. Vilks